

Grundläggande granskning 6/2023

Regionala utvecklingsnämnden år 2023

April 2024
Petra Segerbrant, Clara Wiklund
Malin Hedlund
Diarienummer: REV 13-2023

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
Resultat	3
Styrning och kontroll	3
Våra rekommendationer	3
2. Bakgrund och genomförande	4
Nämndens ansvar enligt kommunallagen	4
Fullmäktiges uppdrag till nämnden	4
Iakttagelser i 2022 års granskning	5
Nämndens yttrande över 2022 års granskning	5
Syfte och revisionsfrågor	6
Revisionskriterier	6
Granskningens genomförande	6
3. Nämndens verksamhetsplanering	7
Nämndens budget och verksamhetsplan	7
4. Nämndens styrning och kontroll	7
Nämndens protokoll och sammanträden	7
Nämndens ekonomistyrning	8
Nämndens styrning och uppföljning av fullmäktiges uppdrag	9
Nämndens följsamhet till regler och rutiner av betalkort	10
Nämndens ägarstyrning	11
Nämndens följsamhet till reglemente för intern kontroll	12
Nämndens uppföljning av verksamhetsmål	14
5. Iakttagelser från fördjupade granskningar	15
6. Uppföljning av rekommendationer år 2022	16
7. Svar på revisionsfrågor	16
Rekommendationer	17
Bilaga 1 Uppföljning av mål	18

1. Sammanfattande analys

Resultat

Regionala utvecklingsnämnden hade för år 2023 ett underskott med -27,5 miljoner kronor på grund av kraftigt ökade kostnader för kollektivtrafiken. Nämnden uppmärksammade i sina delårsrapporter att det fanns risk att nämnden inte skulle klara sin budget. I en skrivelse till fullmäktige uppgav nämnden att den förde dialog med kollektivtrafikbolagen om åtgärder för att dämpa kostnadsutvecklingen. Nämnden hade även svaga resultat för fullmäktiges verksamhetsmål. Vår samlade bedömning är att regionala utvecklingsnämnden inte hade tillräckliga resultat.

Styrning och kontroll

Regionala utvecklingsnämnden hade i huvudsak en tillräcklig styrning och kontroll. Nämndens styrning och uppföljning med hjälp av mål har utvecklats. Uppföljningen av verksamhetsmålen kan dock utvecklas och kontrollen över beslut behöver stärkas. Nämnden kan också utöka sin ambitionsnivå när det gäller kontrollerna i internkontrollplanen.

Positivt var att nämnden vidtagit åtgärder och genomförde en översyn av nämndens delmål och indikatorer samt hade påbörjat ett arbete för att utveckla ägarstyrningen av kommunala bolag. Nämnden vidtog också åtgärder för att rätta till brister i hanteringen av kontokort.

Våra rekommendationer

Vi rekommenderar regionala utvecklingsnämnden att arbeta med följande områden:

- Fortsätt arbetet med att utveckla målstyrningen.
- Utveckla arbetet med internkontrollplanen.
- Stärk nämndens kontroll över beslut

Rekommendationerna kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund och genomförande

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska styrelser, nämnder och fullmäktigeberedningar. Revisorerna ska pröva om styrelser och nämnder säkerställt att verksamheten är genomförd på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. I granskningen ingår också att pröva om räkenskaper är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. I sin revisionsplan för år 2023 beslutade revisorerna att genomföra en grundläggande granskning av regionala utvecklingsnämnden.

Nämndens ansvar enligt kommunallagen

Enligt kommunallagen ansvarar styrelser och nämnder för att verksamheten bedrivs i enlighet med mål, beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Styrelserna och nämnderna ansvarar också för åiterrapporteringen till fullmäktige.

Fullmäktiges uppdrag till nämnden

Fullmäktige har till regionala utvecklingsnämnden delegerat de uppgifter om regionalt tillväxtarbete som staten lagt på Region Västerbotten. Eftersom fullmäktige har gett nämnden dessa uppdrag, har nämnden att förhålla sig till lag om regionalt utvecklingsansvar och till förordning om regionalt tillväxtarbete.

Enligt reglementet ska nämnden samordna arbetet med att ta fram, genomföra, följa upp och utvärdera den regionala utvecklingsstrategi (RUS) som beslutas av fullmäktige. Den ska också ta fram strategier, program och planer, samt utvärdera och följa upp effekterna av det regionala tillväxtarbetet. Nämnden ska även besluta om hur vissa statliga medel ska användas för att främja regional tillväxt och redovisa resultaten till regeringen. Regionala utvecklingsnämnden har verksamhetsansvar för följande områden:

- Digitalisering
- Externa relationer, strategisk platsutveckling och kommunikation
- Näringslivsutveckling och innovationssystem
- Regional kulturverksamhet
- Tillväxtpolitik, analys och samhällsbyggnad
- Utbildning och kompetensförsörjning

Nämnden ansvarar för den regionala kollektivtrafiken. Av reglementet framgår också att nämnden är ansvarig för:

- Samverkan med länets kommuner om regionala utvecklingsfrågor.
- Ägarstyrningen i de bolag som kan betraktas ha sin hemvist inom nämndens ansvarsområde, samt att bistå regionstyrelsen i beredningen av dess uppsikt över dessa bolag.

Fullmäktige riktade mål och uppdrag till nämnden

I regionplanen för år 2023 beslutade fullmäktige om 12 mål för styrelser och nämnder. Fullmäktige riktade nio av dessa till regionala utvecklingsnämnden:

- Västerbotten är det barnvänligaste länet
- Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv
- Västerbotten är en ledande miljöregion
- Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss
- Vi har en långsiktigt hållbar ekonomi
- Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner
- Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering
- Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till
- Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag

Utöver målen gav fullmäktige två riktade uppdrag till nämnden för 2023:

- Kartlägga och optimera samverksams- och mötesstrukturer för att frigöra tid och eller minska bemanningen.
- Kartlägga tjänster, funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas, alternativt pausas.

Iakttagelser i 2022 års granskning

År 2022 hade regionala utvecklingsnämnden ett underskott på 22,7 miljoner kronor på grund av kraftigt ökade kostnader i kollektivtrafiken. Nämnden hade svaga resultat för fullmäktiges mål och nämndens styrning och uppföljning med hjälp av mål behövde utvecklas. Nämnden hade inte tillräcklig kontroll över hanteringen av betalkort. Det förekom felaktiga utbetalningar av arvoden och hanteringen av beslut var inte tillräckliga. Positivt var att nämnden hade börjat vidta åtgärder i syfte att rätta till flera av bristerna som framkom i granskningarna.

Rekommendationer i 2022 års granskning

I den grundläggande granskningen för år 2022 lämnade revisorerna följande rekommendationer till nämnden:

- Utveckla nämndens målstyrning och uppföljning av verksamhetsmålen.
- Stärk nämndens kontroll över beslut.
- Utred om felaktigt utbetalda arvoden för år 2021 och år 2022 ska betalas tillbaka till regionen.

Nämndens yttrande över 2022 års granskning

I sitt yttrande över 2022 års granskning uppgav nämnden att den fortsatt det påbörjade utvecklingsarbetet för att stärka förutsättningarna för nämndens styrning genom mål och uppföljning av mål. Arbetet med att utveckla mål och indikatorer skulle fortsätta och nämnden avsåg att beakta revisorernas synpunkter i arbetet med nämndplanen för år 2024. Nämnden framförde även att ett arbete påbörjats med att utveckla och förbättra system för rutiner för både anmälan och

återrapportering av delegationsbeslut. Rörande felaktigt utbetalda arvoden redovisade nämnden att utredningen var genomförd.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att ge underlag till revisorerna för deras ansvarsprövning av regionala utvecklingsnämnden. För detta har följande revisionsfrågor besvarats i granskningen:

- Har nämnden tillräckliga resultat?
- Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll?
- Har nämnden en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten?
- Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års grundläggande granskning?

Vi har också följt upp rekommendationen som lämnades i den fördjupade granskningen av betalkort år 2022.

- Stärka kontrollerna av följsamheten till gällande regler i syfte att säkerställa korrekt hantering av betalkorten. Nämnden behöver också kontrollera att inga kort är utställda på personer som inte är anställda av regionen.

Granskningen omfattar inte om nämnden säkerställt att räkenskaperna är rättvisande. Denna del granskas i samband med regionens delårs- och årsbokslut och redovisas i separata rapporter.

Revisionskriterier

Vår bedömning av nämndens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6, 37-41 §§ samt 7 kap. 5-8 §§
- Lag om regionalt utvecklingsansvar (2010:630)
- Förordning om regionalt tillväxtarbete (2017:583)
- Fullmäktiges reglemente för nämnden
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll
- Övriga uppdrag, mål eller direktiv från fullmäktige till nämnden
- Regionstyrelsens anvisningar

Granskningens genomförande

Den grundläggande granskningen av regionala utvecklingsnämnden är översiktlig. Granskningen har genomförts av sakkunniga på revisionskontoret. Petra Segerbrant har varit projektledare, Clara Wiklund och Malin Hedlund har varit projektmedarbetare.

Revisionskontorets program för grundläggande granskning av nämnd innefattar granskning av nämndens verksamhetsplan, protokoll, delårsrapporter, årsrapport, ekonomistyrning, följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll, följsamhet till regler och rutiner etc. Dessutom har vi följt upp tidigare års granskning

och summerat iakttagelser från fördjupade granskningar som genomförts inom nämndens ansvarsområde under året.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats internt genom att den granskats av sakkunnig på revisionskontoret samt av revisionsdirektören. Tjänstepersoner inom regionala utvecklingsförvaltningen har fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Nämndens verksamhetsplanering

Nämndens budget och verksamhetsplan

Regionfullmäktige beslutade i november 2022 att tilldela nämnden en budgetram på 413 miljoner kronor för år 2023. Nämndens budget för år 2022 hade räknats upp med 3,1 procent avseende löner och arvoden och 3,3 procent avseende övriga kostnader. Nämndens budget för kollektivtrafikbolagen understeg de behov av anslag som kollektivtrafikbolagen tidigare hade aviserat med 44,9 miljoner kronor.

I regionplanen för år 2023 riktade fullmäktige 9 mål till regionala utvecklingsnämnden. I sin verksamhetsplan beslutade nämnden om 21 delmål och ett 40-tal indikatorer. Cirka hälften av indikatorerna var av typen aktivitetsmått, exempelvis "antal insatser" eller "antal deltagare". Detta i enlighet med nämndens målmodell med en så kallad program- eller effektlogik där vissa aktiviteter förväntas leda till ett visst resultat eller effekt.

Fullmäktige riktade också två uppdrag till nämnden i regionplanen. Nämnden beskrev uppdragen i sin verksamhetsplan. I verksamhetsplanen lämnade nämnden också ett uppdrag till sin förvaltning.

Vår kommentar

Nämndens verksamhetsplan för år 2023 uppfyllde fullmäktiges krav. Det är positivt att nämnden genomfört en översyn av nämndens delmål och indikatorer. För några av indikatorerna är det dock otydligt hur indikatorn bidrar till resultatet för delmålet.

4. Nämndens styrning och kontroll

Nämndens protokoll och sammanträden

Nämnden hade under år 2023 nio protokollförda sammanträden.

Av tabellen nedan framgår att nämnden i hög grad beslutade om grundläggande styrdokument.

Styrdokument	Beslut	Vår kommentar
Budgetunderlag för år 2023	Ja.	2023-04-13, § 70 (RUN 91-2022)
Verksamhetsplan för år 2023	Ja.	2022-12-08, § 249 (RUN 91-2022)
Budget för år 2023	Ja.	2022-12-08, § 250 (RUN 522-2022)
Internkontrollplan för år 2023	Ja.	2023-02-16, § 29 (RUN 385-2022)
Delegationsordning	Ja.	2023-04-05, § 84 (RUN 54-2023)

Rutin för att anmäla delegationsbeslut till styrelsen/nämnden	Ja.	2020-10-08, §172 (RUN 357–2020)
Dokumenthanteringsplan	Ja.	2023-02-16, §49 (RUN 61-2023)
Riktlinje för ärendeberedning inom styrelsens/nämndens ansvarområde	Ja.	2023-02-16, §50 (RUN 53-2023)
Instruktion till regionala utvecklingsdirektören	Ja	2022-05-25, § 98 (RUN 204-2022)
Delårsrapport per april 2023	Ja.	2023-05-23, § 105 (RUN 281-2023)
Delårsrapport per augusti 2023	Ja.	2023-09-28, §197 (RUN 281–2023)
Årsrapport för år 2023	Ja.	2024-02-29, §7 (RUN 281–2023)

Nämndens ekonomistyrning

Nämndens beredning av 2023 års budget

Nämnden redovisade i sitt budgetunderlag övergripande förutsättningar för verksamheten samt strategier och prioriterade insatser kopplade till den regionala utvecklingsstrategin och målen i regionplanen. Till följd av kriget i Ukraina och pandemin uppgav nämnden att det var av särskild vikt fortsätta arbetet med att utveckla den regionala beredskapen. Nämnden belyste också att pandemin hade skapat osäkerhet kring reseutvecklingen. Budgetering av kollektivtrafiken under de senaste åren hade baserats på normalåret 2019. För år 2023 var budgeteringen för kollektivtrafiken baserad på en bedömning av förväntad rese- och prisutveckling med tillämpning av en försiktighetsprincip.

Nämnden hade underskott kopplat till kollektivtrafiken

Regionala utvecklingsnämnden hade underskott år 2023 med -27,5 miljoner kronor. Det motsvarar ett underskott mot budget med -6,6 procent. Resultatet kan jämföras med år 2022, då nämnden redovisade ett underskott på 22,7 miljoner och en avvikelse mot budget på -5,7 procent. Nämnden fick under år 2023 ekonomiska rapporter. Av tabellen nedan framgår att nämnden hade underskott hela året.

Månad 2023	Miljoner kronor	Budgetavvikelse %	Nettokostnadsutveckling %
April	-6,3	-4,5	2,9
Augusti	-15,6	-5,6	4,9
December	-27,5	-6,6	4,9

Källa: Regionala utvecklingsnämndens delårsrapporter och årsrapport

Både i delårsrapporten per april och augusti 2023 bedömde nämnden att den skulle ha ett underskott vid årets slut. Nämndens bedömning i delårsrapporten per april var att underskottet skulle bli -51 miljoner kronor. I delårsrapporten per augusti bedömde nämnden att underskottet skulle bli -41 miljoner kronor.

Nämnden uppgav i sina delårsrapporter samt årsrapport att avvikelsen mot budget förklarades i sin helhet av underskott i Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB som uppgick till -34,9 miljoner kronor vid årets slut. Nämnden förklarade att kostnaderna för kollektivtrafiken hade ökat mer än vad nämndens budget för kollektivtrafikverksamheten räknats upp samt och att resandet inte fullt ut återhämtat sig efter pandemin. Nämnden uppgav också att övriga verksamheter inom nämnden hade en god följsamhet till budget.

Nämnden skrev till fullmäktige

I samband med delårsrapporten per april och augusti 2023 uppmärksammande nämnden fullmäktige på att nämnden prognostiserade underskott vid årets slut. I samband med delårsrapporten per augusti beslutade nämnden att ta fram en skrivelse om befarat underskott. I oktober 2023 beslutade nämnden om skrivelsen och överlämnade den till fullmäktige. I skrivelsen beskrev nämnden åtgärder som hade vidtagits och som föreslog vidtas. En åtgärd som nämnden hade vidtagit var att föreslå att fullmäktige skulle höja taxan för regiontrafiken år 2023.

Nämnden uppgav i skrivelsen att den förde dialog med kollektivtrafikbolagen om åtgärder för att dämpa kostnadsutvecklingen. I skrivelsen föreslog nämnden att regionfullmäktige skulle utöka nämndens budget med 47 miljoner kronor, vilket motsvarade kollektivtrafikbolagens aviserade behov av anslag år 2023. Nämnden lämnade inga andra förslag för fullmäktige att ta ställning till.

Vid fullmäktiges behandling av delårsrapport per augusti i november 2023 uppmärksammade fullmäktige att regionala utvecklingsnämnden prognostiserade ett underskott för år 2023. Fullmäktige uppdrog till nämnden att fortsätta arbeta med kostnadsreducerande åtgärder för att under 2024 minska underskottet.

I årsrapporten följde nämnden upp skrivelsen om befarat underskott som nämnden hade lämnat till fullmäktige. I en bilaga till årsrapporten redovisade nämnden bland annat att biljett- och skolkortsintäkter år 2023 hade ökat med 22,2 miljoner. Nämnden belyste att det inte gick att utläsa hur stor andel av de ökade intäkterna som kunde tillskrivas höjningen av taxan men att justering av taxan för kollektivtrafiken hade haft önskvärd effekt.

Vår kommentar

Nämnden hade ett negativt resultat för år 2023. Nämnden konstaterade att kollektivtrafikkostnaderna inte var tillräckligt finansierade i budgeten. Nämnden föreslog att taxorna skulle höjas och lämnade en skrivelse till fullmäktige om underskottet. Nämnden föreslog att anslaget för kollektivtrafiken skulle utökas.

Nämndens styrning och uppföljning av fullmäktiges uppdrag

Fullmäktige lämnade i regionplan och budget 2023–2026 två uppdrag till nämnden som syftade till att minska bemanning och kostnader.

Riktade uppdrag till nämnder och styrelser år 2023	Riktas till
Kartlägga och optimera samverkans- och mötesstrukturer för att frigöra tid och eller minska bemanning	Alla nämnder med uppdrag till regionstyrelsen att samordna
Kartlägga tjänster, funktioner som kan optimeras, arbetsuppgifter som kan effektiviseras och delar där ambitionen kan sänkas alternativt pausas.	Alla nämnder med uppdrag till regionstyrelsen att samordna

Källa: Regionplan 2023-2026

Regionala utvecklingsnämnden beslutade om fullmäktigeuppdragen i sin verksamhetsplan för år 2023. Nämndens arbetsutskott behandlade löpande fullmäktigeuppdragen vid sina sammanträden under år 2023. Även nämnden fick löpande information om uppdragens status.

Ett av uppdragen var att kartlägga tjänster, funktioner som kunde optimeras, arbetsuppgifter som kunde effektiviseras och delar där ambitionen kunde sänkas alternativt pausas. I april 2023 beslutade nämnden att minska kostnaderna med 8 miljoner kronor inför budgetåret 2024. Nämnden beslutade i maj 2023 att

åtgärderna för att reducera kostnaderna med 8 miljoner kunde vara av varierande karaktär och inte behövde begränsas till personalkostnader. I september 2023 beslutade nämnden om fördelningen av åtgärderna:

- 4 miljoner kronor i minskade personalkostnader
- 2 miljoner kronor i minskade kollektivtrafikkostnader
- 2 miljoner kronor i minskade övriga kostnader

Nämnden bedömde att nerdragningen innebar minskade ambitioner för nämndens verksamheter som skulle få kraftiga konsekvenser på det regionala utvecklingsuppdraget. Det skulle också få konsekvenser på kollektivtrafiken genom begränsningar i utbudet. Nämnden beslutade att besparingarna inte fick påverka leveransen enligt samverkansavtalet med kommunerna.

Nämnden följde upp fullmäktiges uppdrag

Nämnden följde upp de två riktade uppdragen från fullmäktige i delårsrapporten per augusti 2023. Uppdraget att kartlägga och optimera samverkans- och mötesstrukturer bedömde nämnden som pågående enligt plan. Enligt delårsrapporten hade arbetet lett till förbättringar i förvaltningens ledningsgruppsarbete. Det andra uppdraget som handlade om att kartlägga tjänster och funktioner som kunde optimeras eller effektiviseras bedömde nämnden som pågående med avvikelse.

I årsrapporten redovisade nämnden att uppdraget var slutfört. Nämnden redovisade inte om uppdraget hade gett några ekonomiska effekter.

Vår kommentar

Nämnden hade kontroll över fullmäktigeuppdragen men redovisade inga ekonomiska effekter av uppdragen i sina rapporter.

Nämndens följsamhet till regler och rutiner av betalkort

År 2022 genomförde revisorerna en uppföljande granskning av betalkort inom regionala utvecklingsnämndens verksamhet (REV 41–2022). Granskningen visade att nämnden inte hade säkerställt tillräcklig styrning och kontroll för hantering av betalkort och det fanns betalkort som var utställda på personer som inte var anställda av regionen. Regionala utvecklingsnämnden lämnade den 15 mars 2023 ett yttrande med åtgärder nämnden vidtagit efter 2022 års granskning. Nämnden uppgav i yttrandet att samtliga kort som var utställda på personer som inte var anställda av Region Västerbotten skulle avslutas den 31 mars 2023.

Vår granskning visar att regionala utvecklingsnämnden vidtagit åtgärder med anledning av de rekommendationer som gavs i 2022 års granskning av betalkort.

- Antalet betalkort har sedan år 2022 minskat från 13 till 6 aktiva kort där samtliga kort är utställda på personer med anställning hos Region Västerbotten.
- Fem av korten har utfärdats med personligt betalningsansvar. Regiondirektören har beviljat att ett kort ska undantas från kravet på personligt betalningsansvar och faktureras Region Västerbotten.

Vår granskning visar också att nämnden delvis säkerställt följsamhet till regler och rutiner för hantering av betalkort. Ett stickprov år 2023 visar att resultatet är likartat eller något bättre i jämförelse med det stickprov som gjordes i 2022 års granskning.

- 5 procent av inköpen saknade syfte.
- 17 procent av verifikaten för resor och representation saknade information om syfte och deltagare.
- 4 procent av inköpen var inte enligt regionens riktlinje för betalkort. Majoriteten av de köp som inte gjorts enligt riktlinje bestod av inköp av tjänster såsom exempelvis licenser och lagringsutrymme i molntjänst där leverantören inte kunnat erbjuda en faktura och kostnaden inte bedöms utgöra ett mindre inköp.

Vår kommentar

Det är positivt att nämnden vidtagit åtgärder för att säkerställa korrekt hantering av betalkort. Stickprovet visar dock att vissa brister i följsamheten till regler kvarstår.

Nämndens ägarstyrning

Region Västerbotten äger 18 kommunala bolag. Regionen är ensam ägare till Länstrafiken i Västerbotten AB. Övriga bolag äger regionen tillsammans med andra ägare. Tidigare granskning har visat på brister i ägarstyrningen (nr 11/2021). Det har bland annat varit otydligt mellan regionstyrelsen respektive regionala utvecklingsnämnden om vem som haft ansvaret för ägarstyrningen av de olika bolagen. I november 2022 beslutade regionfullmäktige om nya reglementen för regionstyrelsen och regionala utvecklingsnämnden. I reglementena tydliggjorde fullmäktige fördelningen av bolag mellan styrelsen och nämnden. För tre av bolagen; Umeå Biotech Incubator AB, Science Park i Umeå AB och Inera AB har regionstyrelsen ansvaret för ägarstyrningen. För 15 bolag är det regionala utvecklingsnämnden som har ansvaret:

1. Länstrafiken i Västerbotten AB
2. Bussgods i Norr AB
3. Norrtåg AB
4. Samtrafiken i Sverige AB
5. AB Transitio
6. Norrbotniabanan AB
7. AC-Net Externservice AB
8. AC-Net Internservice AB
9. Norrlandsoperan AB
10. Skellefteå museum AB
11. Västerbottens museum AB
12. Västerbottensteatern AB
13. Skogs – och Samemuseet i Lycksele AB
14. Almi Företagspartner AB
15. Uminova Innovation AB

År 2023 rekryterades en strateg till regionstyrelsens för att förstärka arbetet med ägarstyrningen. Även inom regionala utvecklingsförvaltningen finns det en strateg med uppdrag att arbeta med ägarstyrningen. Under år 2023 har revisionskontoret haft avstämningar med de både strategerna om insatser för att utveckla ägarstyrningen. Av informationen framgår att arbete påbörjats med att bygga upp en struktur för ägarstyrningen. Hösten 2023 beslutade regionstyrelsen och regionala

utvecklingsnämnden bland annat att gradera hur regionens olika bolag skulle prioriteras i ägarstyrningen (RUN 462-2023, RS 1748-2023).

En genomgång av protokoll från regionala utvecklingsnämndens sammanträden år 2023 visar att nämnden löpande fick information om verksamheten vid bolag där regionen hade en ägarandel som översteg 20 procent. I samband med sina delårsrapporter och årsrapport sammanställde regionala utvecklingsnämnden information om bolagens ekonomiska resultat. I delårsrapporterna och årsrapporten finns också översiktliga redogörelser om bolagens verksamheter. Av nämndens protokoll framgår att nämnden återkommande fick skriftliga rapporter om verksamheten i Länstrafiken i Västerbotten AB och Norrtåg AB. Nämnden fick också information om verksamheten i bolagen i samband med bolagsspecifika frågor. Exempel på sådana sakfrågor är beredning av Tågstrategi 2024, justering av taxor för kollektivtrafik, planeringsförutsättningar för kollektivtrafiken, nivåklassificering för styrningen av regionens bolag, fusion mellan AC-netbolagen och försäljning av aktier i Bussgods i Norr AB. Nämnden följde också upp bolagen med hjälp av särskilda bolagsdialoger. Bolagsdialogerna förbereddes genom att tjänstepersoner i förvaltningen inhämtade svar på frågor som de ställt till bolagen. I underlaget till bolagsdialogerna fanns också annan dokumentation från bolagen, exempelvis verksamhetsplaner, delårsrapporter, granskningsrapporter, internkontrollplaner med mera som tjänstepersoner i förvaltningen översiktligt kommenterade i tjänsteskrivelser. Nämnden överlämnade informationen till regionstyrelsen.

Vid sitt sammanträde i februari 2024 beslutade regionala utvecklingsnämnden om en sammanställning med uppgifter om vilka aktiviteter som nämnden hade genomfört i ägarrollen (RUN 609-2023). Redogörelsen innehöll ingen analys av vilka bedömningar som nämnden hade gjort utifrån de genomförda aktiviteterna. Redogörelsen skickades till regionstyrelsen och till fullmäktige.

Vår kommentar

Det är positivt att det pågår ett arbete med att utveckla ägarstyrningen. Av nämndens protokoll framgår att nämnden håller sig informerad om bolagen. Vi bedömer dock att kvaliteten på ägarstyrningen kan utvecklas. Vi noterar exempelvis att de sammanställningar som görs i samband med bolagsdialogerna har varit översiktliga och att det saknats genomarbetade analyser. Vi rekommenderar att nämnden ställer högre krav på att nämndens förvaltningar genomför bearbetade analyser av de underlag som bolagen lämnar till nämnden.

Nämndens följsamhet till reglemente för intern kontroll

Varje styrelse och nämnd ansvarar enligt kommunallagen för att den interna kontrollen inom sitt ansvarsområde är tillräckligt. I reglementet för intern kontroll tydliggör fullmäktige hur styrelserna och nämnderna ska arbeta med intern kontroll. Med utgångspunkt i reglementet har regionstyrelsen beslutat om regionövergripande tillämpningsanvisningar.

Nämndens internkontrollplan och uppföljning

I riskanalysen för år 2023 identifierade regionala utvecklingsnämnden ett antal risker. Med hjälp av riskanalysen beslutade nämnden om internkontrollplanen. Totalt beslutade nämnden att genomföra tre kontroller. I internkontrollplanen beslutade nämnden också att två risker som handlade om dataskydd skulle hanteras med

hjälp av åtgärder. Vår granskning är inriktad mot kontrollerna i internkontrollplanen.

I februari 2024 följde nämnden upp de tre kontrollerna i internkontrollplanen. Enligt uppföljningen fanns allvarliga brister för en kontroll. Endast hälften av kontrollerade tjänsteskrivelser hade tagit jämställdhetsperspektivet i beaktning. Nämnden kontrollerade också expediering av beslut och konstaterade att det fanns vissa brister i den interna hanteringen. Den tredje kontrollen handlade om utlägg. Stickprovet visade att för samtliga tio kontrollerade utlägg fanns underlag samt beskrivningar av syfte och deltagare.

Sammantaget bedömde nämnden att den interna kontrollen var acceptabel. Nämnden beslutade att särskild informationsinsats till nämnden och förvaltningschefens ledningsgrupp skulle genomföras om regionens strategi för jämställdhet och jämlikhet. Nämnden beslutade också att under år 2024 bevaka risken för brister vid expediering av beslut. Åtgärderna skulle följas upp i samband med internkontrollplanen för år 2024.

I tabellen nedan har vi sammanställt våra iakttagelser om nämnden för år 2023 uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. Vi har dels utgått från regionstyrelsens tillämpningsanvisningar, dels från revisionskontorets granskningsprogram för intern kontroll.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
<i>Risikanalyser och internkontrollplan</i>		
1. Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Nämnden beslutade om riskanalysen 2022-10-13, § 13.
2. Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	2023-02-16, § 29 (RUN 385-2022)
3. Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen är ändamålsenlig?	Delvis	Nämnden uppfyller till stor del kraven i styrelsens tillämpningsanvisningar. Nämnden har inte angett när kontrollerna skulle rapporteras till nämnden. Däremot har nämnden översiktligt beskrivit vilka kontroller som skulle genomföras och på vilket sätt. Antalet kontroller (3) var dock ytterst begränsat.
<i>Uppföljning</i>		
4. Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	2024-02-29, § 14.
5. Har nämnden säkerställt att kontrollerna i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	Av nämndens redovisning framgick vilka kontroller som var genomförda och på vilket sätt. Det framgick också resultatet för kontrollerna och verksamhetens bedömning av resultatet. Stickproven för kontrollerna var avgränsade, vilket försvårar för nämnden att värdera resultaten.

6. Har nämnden bedömt resultatet av uppföljningen av intern kontroll?	Ja	
7. Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Ja	Nämnden har beslutat om åtgärder utifrån uppföljningen.

Vår kommentar

Nämnden uppfyllde visserligen för år 2023 i huvudsak kraven i regionfullmäktiges reglemente för intern kontroll, men kvaliteten på det genomförda arbetet är för lågt. Revisorerna har uppmärksammat att regionstyrelsens anvisningar till reglementet är för översiktliga och kraven låga (nr 9/2023).

Nämnden genomförde endast tre kontroller under året, vilket måste anses som ytterst få. Positivt är att det framgår av uppföljningen hur kontrollerna var genomförda, vad resultatet av kontrollerna blev samt bedömningen av resultatet för de enskilda kontrollerna.

Vi noterar även att stickproven för kontrollerna var väldigt avgränsade. Exempelvis visade kontrollen av tio utlägg att det inte fanns några brister. Det finns en risk att kontrollen inte varit tillräckligt omfattande för att ge en korrekt bild av hur utlägg faktiskt blev hanterade. Det innebär att det är svårt för nämnden att värdera resultatet.

Nämndens uppföljning av verksamhetsmål

Revisorerna ska enligt kommunallagen bedöma om nämnden har tillräckligt resultat i förhållande till fullmäktiges övergripande mål. Revisorerna ska också bedöma om nämndens redovisning av resultatet är tillräckligt utvecklad. Vår granskning är inriktad mot den delårsrapport som nämnden beslutat om per augusti 2023 och nämndens årsrapport. Regionfullmäktige riktade nio av sina verksamhetsmål till nämnden. Utifrån fullmäktiges mål beslutade nämnden i sin verksamhetsplan om 21 delmål och 44 indikatorer.

Delårsrapporten per augusti 2023

I delårsrapporten per augusti följde nämnden upp sina verksamhetsmål och lämnade prognoser om resultaten för delmålen vid årets slut. Nämnden bedömde att 16 delmål skulle vara uppfyllda vid årets slut. Tre delmål skulle vara delvis uppfyllda och två delmål skulle inte vara uppfyllda. För några av nämndens delmål lämnade nämnden prognos trots att det saknade underlag för indikatorerna.

Årsrapporten

Nämnden bedömde i sin årsrapport för år 2023 att 11 av 21 delmål var helt uppfyllda. I tabellen nedan finns en sammanställning över nämndens bedömningar av måluppfyllelsen.

Bedömning av delmål	Antal
Mål uppfylls helt	11
Mål uppfylls delvis	7
Mål uppfylls inte	2

Ingen bedömning	1
Totalt antal delmål	21

Källa: Nämndens årsrapport 2023

Nämndens bedömningar av resultaten för delmålen utgick från nämndens indikatorer. Det framgår inte av årsrapporten hur nämnden hade viktat indikatorerna i sina bedömningar av delmålen. I årsrapporten skrev nämnden att den i bedömningen också vägde in resultatet av andra genomförda aktiviteter. Det är oklart på vilket sätt aktiviteterna hade påverkat bedömningarna av resultaten för delmålen.

Varken i delårsrapporten eller årsrapporten lämnade nämnden någon samlad bedömning av resultatet för fullmäktiges verksamhetsmål.

Nämndens underlag för att bedöma delmålen

EY har på uppdrag av revisorerna genomfört ett stickprov av indikatorer för att undersöka om nämndens underlag varit tillräckliga för att bedöma resultatet för delmålen i årsrapporten. I stickprovet ingick fyra delmål och målens tio indikatorer. Stickprovet visade att det fanns brister i uppföljningen av fyra indikatorer. Bristerna handlade exempelvis om brister i mätningen av indikatorernas resultat. Av de fyra delmålen, kunde EY verifiera nämndens bedömningar av tre delmål (REV 26–2023).

Vår kommentar

Regionala utvecklingsnämndens redovisning i årsrapporten gav en informativ beskrivning av den verksamhet nämnden hade bedrivit. Nämnden hade dock svaga resultat för verksamhetsmålen. Nämnden uppfyllde 11 av sina 21 delmål.

Nämnden behöver dock fortsätta arbetet med att utveckla målstyrningen. Det är svårt att förstå i vilken grad indikatorer, andra aktiviteter och kvalitativa bedömningar bidrar till måluppfyllelse.

5. Iakttagelser från fördjupade granskningar

I tabellen nedan finns en sammanställning av de fördjupade granskningar som revisorerna genomfört år 2023 med inriktning på regionala utvecklingsnämnden. Granskningar finns på regionens webbsida <https://regionvasterbotten.se/revis-ion/granskningar>.

Fördjupad granskning	Väsentliga iakttagelser
Införandet av regionens nya verksamhetsstyrningsmodell nr 4/2023	Regionala utvecklingsnämnden hade inte tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll över arbetet med att införa en ny verksamhetsstyrningsmodell. Arbetet var i hög grad toppstyrt från regionstyrelsens förvaltning.
Granskning ekonomistyrning nr 17/2023	Uppdraget att minska administrationen saknade riskanalyser och genomarbetade planer för hur det var möjligt att minska på administrationen. Beredningen av uppdraget var toppstyrt från regionstyrelsens förvaltning. I beredningen saknades ett underifrånperspektiv från hälso- och sjukvårdsnämndens och regionala utvecklingsnämndens verksamheter om vilka åtgärder som var möjliga att genomföra.
Kontroll över beslut nr 19/2023	Regionala utvecklingsnämnden hade inte tillräcklig kontroll över hur beslut dokumenteras och återanmäls. En uppföljande granskning (nr 19/2023) visade att tidigare identifierade brister kvarstod. Bristerna var bland annat att det saknades spårbarhet mellan protokoll och beslut och att det i många av besluten inte

framgick vem som var beslutsfattare och med vilken befogenhet beslut hade fattats.

Vår kommentar

Fördjupade granskningar år 2023 visar på vissa brister i nämndens styrning och kontroll.

6. Uppföljning av rekommendationer år 2022

I tabellen nedan har vi sammanställt i vilken grad nämnden vidtog tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationer i 2022 års granskning.

Rekommendationer 2022 års granskning	Tillräckliga åtgärder	Vår kommentar
Utveckla nämndens målstyrning och uppföljning av verksamhetsmålen.	Delvis	Nämnden har genomfört en översyn av delmål och indikatorer och minskat antalet. Brister i uppföljningen kvarstår dock.
Stärk nämndens kontroll över beslut.	Nej	Granskning av kontroll över beslut (nr 19/2023) visar att brister fortfarande kvarstår.
Utred om felaktigt utbetalda arvoden för år 2021 och år 2022 ska betalas tillbaka till regionen.	Ja	Nämnden har genomfört en utredning. Nämnden beslutade 2023-09-28 om yttrande på revisorernas grundläggande granskning år 2022. Enligt yttrandet hade nämnden följt de beslut som fullmäktige fastställt och ärendet föranledde därmed inga ytterligare åtgärder från nämnden.

Vår kommentar

Nämnden har delvis följt revisorernas rekommendationer.

7. Svar på revisionsfrågor

Vår samlade bedömning är att regionala utvecklingsnämnden i huvudsak hade en tillräcklig styrning och kontroll. Nämnden hade dock ett underskott och svaga resultat för verksamhetsmålen.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har nämnden tillräckliga resultat?	Nej. Nämnden hade ett underskott och svaga resultat för flera av sina verksamhetsmål.
Har nämnden haft en tillräcklig styrning och kontroll över verksamheten inom sitt ansvarsområde?	Delvis. Nämnden beslutade om grundläggande styrdokument och hade utvecklat sin styrning med hjälp av mål. Brister finns i kontrollen över beslut. Även arbetet med målstyrningen och internkontrollplanen behöver utvecklas.

Revisionsfråga	Vår kommentar
Har nämnden haft en tillräckligt utvecklad redovisning av resultaten för verksamhetsmålen?	Delvis. Redovisningen hade utvecklats jämfört med tidigare år. Det är dock svårt att förstå i vilken grad indikatorer, andra aktiviteter och kvalitativa bedömningar bidrar till måluppfyllelse.
Har nämnden agerat tillräckligt med anledning av rekommendationerna i föregående års granskning?	Delvis. Nämnden hade genomfört en översyn av sina delmål och indikatorer samt beslutade om hantering av felaktigt utbetalda arvoden. Bristerna i kontroll över beslut kvarstår.

Rekommendationer

Vi rekommenderar nämnden att arbeta med följande områden:

- Fortsätt arbetet med att utveckla målstyrningen.
- Utveckla arbetet med internkontrollplanen.
- Stärk nämndens kontroll över beslut

Umeå den 15 april 2024

Petra Segerbrant, Clara Wiklund
Malin Hedlund
Sakkunnig

Revisionskontoret
Region Västerbotten

Bilaga 1 Uppföljning av mål

Regionmål	Delmål	Nämndens prognos i delårsrapporten per augusti	Nämndens bedömning i årsrapporten
2. Västerbotten är det barnvänligaste länet	2.1 RUN verkar för att barn och unga är delaktiga och påverkar utvecklingen i kultur- och föreningslivet	Uppfylls helt	Uppfylls delvis
3. Västerbotten har trygga invånare med inflytande och delaktighet och ett rikt samt aktivt kultur- och föreningsliv	3.1 RUN verkar för att den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik.	Uppfylls delvis	Uppfylls helt
4. Västerbotten är en ledande miljöregion	4.1 RUN arbetar för att öka kollektivtrafikens andelar av det motoriserade resandet och för att minska kollektivtrafikens miljöbelastning i Västerbotten.	Uppfylls helt	Uppfylls delvis
	4.2 RUN bidrar till en hållbar energiförsörjning med låg klimatpåverkan samt förutsättningar för den gröna omställningen	Uppfylls delvis	Uppfylls helt
	4.3 RUN bidrar till att andelen närproducerad* mat som serveras i de offentliga köken i Västerbotten ökar.	Uppfylls helt	Uppfylls helt
7. Vi är en attraktiv arbetsgivare med personal som trivs och utvecklas hos oss	7.1 Inom RUN ska det finnas ett tillitsfullt förhållningssätt för ledning och styrning mellan arbetsgivare och medarbetare som bygger på delaktighet, förtroende och respekt	Uppfylls delvis	Uppfylls delvis
8. Vi har en långsiktig hållbar ekonomi	8.1 RUN ska hålla lagd budget	Uppfylls inte	Uppfylls inte
	8.2 RUN ska minska kostnaderna för tjänsteresor* med 15 % jämfört med utfall 2022 (*exkl projekt)	Uppfylls inte	Uppfylls inte
	8.3 RUN utvecklar sin strategiska planering och uppföljning av det regionala utvecklingsuppdraget	Uppfylls helt	Uppfylls delvis
9. Vi är en inkluderande, attraktiv och innovativ samverkanspartner	9.1 RUN utvecklar den strategiska platsutvecklingen för att öka regionens attraktivitet.	Uppfylls helt	Uppfylls delvis
	9.2 RUN har en nära och tillitsfull samverkan med länets kommuner som tillsammans stärker kraften för en hållbar regional utveckling	Uppfylls helt	Uppfylls helt
10. Vi är ledande inom forskning, innovation och digitalisering	10.1 RUN utvecklar och stärker såväl förmåga som kapacitet till innovation hos aktörer i Västerbotten och därigenom öka tillväxt-, konkurrens- och attraktionskraft på ett hållbart sätt	Uppfylls helt	Uppfylls helt
	10.2 För att stärka de digitala förutsättningarna för länets invånare, företag och organisationer ska RUN	Uppfylls helt	Uppfylls helt

	utveckla och stärka såväl kapacitet som förmåga till digitalisering hos offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället.		
11. Västerbotten är en attraktiv och jämställd region att leva och verka i samt flytta till	11.1 RUN bidrar till att utveckla en hållbar besöksnäring som bidrar till att lyfta VB som effektiv, tillgänglig och attraktiv region.	Uppfylls helt	Uppfylls helt
	11.2 RUN bidrar till utvecklingen av attraktiva inkluderande livsmiljöer utifrån ett rumsligt perspektiv	Uppfylls helt	Uppfylls helt
	11.3 RUN tillhandahåller och utvecklar ett väl fungerande transportsystem i syfte att uppnå en god tillgänglighet för resor och transporter för alla som bor och verkar i länet.	Uppfylls helt	Ingen bedömning
	11.4 RUN förbättrar tillgänglighet i kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning	Uppfylls helt	Uppfylls delvis
12. Västerbotten har ett klimat för ökad tillväxt av jobb och företag	12.1 RUN samordnar och bidrar till regionala kompetensförsörjningsinsatser som stimulerar ett livslångt lärande och bidrar till att attrahera kompetens till VB	Uppfylls helt	Uppfylls helt
	12.2 RUN utvecklar strukturer för att främja länets export, etableringar, internationella investeringar samt en ekonomisk transformation genom smart specialisering	Uppfylls helt	Uppfylls helt
	12.3 RUN främjar strukturer och insatser för att stärka näringslivets förnyelseförmåga och entreprenörskap enligt hållbarhetsaspekterna	Uppfylls helt	Uppfylls helt
	12.4 RUN Investerar i hållbar regional utveckling där finansierade regionala utvecklingsinsatser, projekt- och företagsstöd, använder hållbarhet (social, ekologisk och ekonomisk) som hävstång för stärkt innovationsförmåga och för att identifiera hållbara lösningar på samhällsutmaningar.	Uppfylls helt	Uppfylls delvis

Källa: Nämndens delårsrapport per augusti 2023 och årsrapport 2023